

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ЄРЦЯН СОНА ГЕВОРКІВНА

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ**
Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ
магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

м. Миколаїв – 2019 рік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Перетворення системи державного і суспільного устрою України в XXI ст. супроводжується змінами, що відбуваються не тільки в правовій і економічній сферах, а й у соціальній та культурній. Це призвело до зростання динамізму розвитку суспільства і, як наслідок, до появи та загострення низки соціально-економічних проблем, вирішення яких безпосередньо залежить від вивчення і осмислення державного регулювання соціально-культурної сфери.

Ринок не може взяти на себе функції окремих державних інститутів, об'єктів національної безпеки, структур соціально-культурного життя суспільства (охорона здоров'я, освіта, мистецтво, культура тощо). Він не в змозі повністю вирішити питання соціального захисту всіх верств суспільства, так як є окремі категорії населення, що не беруть участь у ринковому розподілі (діти, студенти, інваліди, пенсіонери тощо). Держава бере на себе вирішення перелічених проблем. Держава, маючи в своєму розпорядженні значні ресурси, здатна, особливо в кризових ситуаціях, надати фінансову, матеріальну, організаційну підтримку СКС, представникам творчої інтелігенції, створити сприятливі умови для розвитку творчих здібностей людини.

Вивчення даної проблематики у площині науки державного управління дозволить розкрити особливості природи соціально-культурної сфери для постановки цілей її державного регулювання, дослідити концептуальні і технологічні аспекти оптимізації регулювання соціально-культурної сфери, що обумовлює актуальність теми даного дослідження.

У сучасних економічних умовах державне регулювання соціально- культурної сфери повинно здійснюватися через постійний пошук механізмів і засобів їх реалізації, що забезпечують високу ефективність системи державного управління.

Питанням ролі держави в досліджуваному питанні присвячені праці таких авторів: Д. Бахраха, В. Гейця, О. Гриценко, Э. Дюркгейма, Л. Шевченко, Е. Лібанової, М. Маркова, А. Чернеги та ін. У дослідженні соціально-культурної сфери виділяються праці таких науковців як Г. Бирженюк, В. Горовий, А. Крутик, Н. Луман, Н. Мельниченко, А. Марков, Е. Морозова, О. Онищенко І. Петрова, В. Попик, М. Решетова, Л. Рудич, В. Степанов, Г. Тульчинський та ін.

Однак, враховуючи складність проблеми, удосконалення державного регулювання соціально-культурної сфери, це питання залишається невирішеним або недостатньо розробленим.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є науково-теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання соціально-культурної сфери.

Досягнення зазначеної мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- узагальнити науково-теоретичні підходи щодо державного регулювання соціально-культурної сфери;
- уточнити сутність, складові та зміст механізмів державного регулювання соціально-культурної сфери;
- проаналізувати зарубіжний досвід державного регулювання соціально-культурної сфери в контексті його застосування в Україні;
- з'ясувати особливості організаційного та економічного забезпечення

державного регулювання соціально-культурної сфери в Україні;

- запропонувати шляхи вдосконалення організаційного та економічного механізмів державного регулювання соціально-культурної сфери;

Об'єктом дослідження є державне регулювання соціально-культурної сфери.

Предмет дослідження є соціально-культурна сфера в Україні та механізми її реалізації.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу й синтезу при дослідженні наукових засад державного регулювання соціально-культурної сфери; логічний, діалектичний, метод узагальнення, комплексного і системного підходів – для вдосконалення понятійного апарату дослідження; порівняння та узагальнення – при дослідженні особливостей державного регулювання соціально-культурної сфери та визначення проблем організаційно-інституційного забезпечення та визначення ефективності державного регулювання соціально-культурної сфери; абстрактно-логічний метод – для теоретичного узагальнення й формулювання висновків та пропозиції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в роботі обґрунтуванні теоретичні основи і концептуальні підходи до вдосконалення державного регулювання соціально-культурної сфери.

вперше:

– теоретично обґрунтовано державне регулювання розвитку соціально-культурної сфери, з метою підвищення рівня життя населення та створення умов для сталого розвитку держави, через надання якісних соціально-культурних послуг;

удосконалено:

- функціонування організаційного механізму державного регулювання соціально-культурної сфери, шляхом приведення структури органів державної влади, що регулюють дані процеси, у відповідність з виконуваними функціями та економічного механізму шляхом спрямування різних економічних методів та засобів, таких як стратегічне прогнозування, державно-приватне партнерство, державні закупівлі, які спрямовані на розвиток соціально-культурної сфери;

дістало подальшого розвитку:

– напрями застосування світового досвіду державного регулювання соціально-культурної сфери в Україні, який передбачає реформування законодавчого забезпечення державної соціально-культурної політики.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні рекомендацій, спрямованих на удосконалення державного регулювання соціально-культурної сфери. У навчальному процесі для підготовки лекційного матеріалу з дисциплін «Соціальна та гуманітарна політика», «Регіональний розвиток».

Структура магістерської роботи обумовлена метою, завданнями і логікою дослідження і складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури. До тексту додано список використаних джерел (78 найменування). Загальний обсяг роботи становить 107 сторінок, з яких обсяг основного тексту – 97 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади державного регулювання розвитку соціально-культурної сфери» проаналізовано теоретико-методологічні засади дослідження розвитку соціально-культурної сфери, розкрито основні поняття та визначення щодо регулювання вищезазначеної сфери. Акцентовано увагу на сутності, складових та змісті механізмів державного регулювання соціально-культурної сфери та їх вплив на досліджувану проблему.

Підрозділ 1.1 «Основні поняття та визначення в дослідженні державного регулювання соціально-культурної сфери».

Термін «державне регулювання» набув поширення в науковій літературі, починаючи з середини 90-х рр. ХХ ст. Вперше його почали вживати економісти у дослідженнях, присвячених втручанню держави у ринкову економіку. Тим самим вони підкреслювали особливість цього явища в ринковій економіці та відмінність його від існуючого в радянському суспільстві державного управління економікою. Потім цей термін почали вживати і у нормативно-правових актах, у тому числі законах. Разом з тим, вживаючи це поняття, автори вкладають в нього найрізноманітніший зміст.

Доведено, що в сучасному суспільстві стан СКС все більше відноситься до найважливіших макроекономічних параметрів, за якими визначають досягнутий суспільством ступень розвитку, а динаміка розвитку даної сфери розглядається як індикатор темпів суспільного розвитку. У системі суспільного відтворення СКС як специфічна підсистема економіки виконує багатогранні функції.

Тобто, СКС являє собою сукупність галузей, підгалузей і видів діяльності, функціональне призначення яких виражається у виробництві і реалізації послуг і духовних благ для населення.

Узагальнюючи розглянуті точки зору, СКС можливо визначити як сукупність організацій, установ, що здійснюють виробництво соціокультурних та інформаційних послуг, а також органів державного управління та місцевого самоврядування, що здійснюють розподіл, організацію споживання зазначених послуг, забезпечуючи тим самим задоволення соціально-культурних та інформаційних потреб населення.

Підрозділ 1.2 «Соціально-культурна сфера як об'єкт державного впливу».

Зазначено що управління СКС, як це видно вже з самого терміну, відрізняється від всіх інших видів управління (управління персоналом, управління підприємством, управління інвестиціями і т. п.) тим, що має своїм об'єктом соціально-культурну сферу. З нашої точки зору у визначенні розглянутого нами терміну повинні бути відображені наступні моменти:

а) суб'єкт управління – керуюча ланка системи управління, яка здійснює цілеспрямований вплив на інші елементи системи управління. В якості суб'єкта управління може виступати як посадова особа, так і органи управління, а також структури громадянського суспільства;

б) об'єкт управління – керована соціально-культурна система, елементами якої є

суспільство, соціальні групи, діячі культури та мистецтва які взаємодіють між собою з приводу реалізації загальних і особливих інтересів.

Акцентовано увагу на тому що органи державної влади очолюють структуру соціально-культурних інститутів. Вони є повноважними суб'єктами створення програм соціально- культурного розвитку.

Також державне регулювання СКС передбачає розробку цільових програм, що забезпечують оновлення різних областей мистецького життя, підготовку і підвищення кваліфікації творчих кадрів, вдосконалення художньої діяльності, організацію міжнародних контактів.

Розкрито що саме системний аналіз дав змогу визначити основні особливості системи СКС, як об'єкта управління, на основі яких розкрито специфіку реалізації основних функцій управління.

Теоретичне вивчення даного питання дозволило поповнити недостатньо розроблену наукову базу розділу теорії державного управління, присвяченого СКС, новими положеннями, і висновками. Це, в свою чергу, дозволить оптимізувати процес наукового пошуку шляхів і методів реформування механізмів державного управління в СКС.

Підрозділ 1.3. «Сутність, складові та зміст механізмів державного регулювання соціально-культурної сфери».

Показано що одним з головних завдань органів державного управління стає визначення довгострокових цілей розвитку СКС, сприяння її оновленню відповідно до особливостей розвитку суспільства. Також особливо важливою стає ефективна і координована діяльність соціальних інститутів різних рівнів.

Хоча серед науковців існують різні точки зору на визначення сутності механізмів державного управління в даному дослідженні ми підтримуємо визначення, що надано в енциклопедичному словнику з державного управління, де «механізми державного управління» розглядаються, як способи розв'язання суперечностей явища чи процесу в державному управлінні, послідовна реалізація дій, які базуються на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній діяльності з використанням відповідних їй форм і методів управління.

В той же час особливе значення в організаційному механізмі державного регулювання СКС має організаційна структура системи управління.

Під організаційною структурою розуміється:

- послідовне розчленування системи на окремі підсистеми і елементи;
- встановлення між цими частинами зв'язків підпорядкованості;
- формування для кожної підсистеми методів управління, що відповідають принципам і методам ведення господарства.

Доведено, що механізми державного регулювання СКС як інструменти передбачають спосіб досягнення поставленого завдання у визначені терміни через вплив суб'єкта (переважно держави в особі її органів – державне регулювання) на визначений об'єкт (СКС).

Таким чином, механізми державного регулювання СКС можуть бути економічні та організаційні. Дані механізми використовують власні методи, засоби та інструменти впливу на СКС.

Показано що організаційний механізм державного регулювання призначений

забезпечити функціонування та координацію інституцій державного регулювання СКС, тобто являє собою сукупність правил і процедур щодо: проектування функціональної структури управління та регламентації взаємодії її учасників; упорядкування їх повноважень, розмежування та уникнення дублювання функцій центральних органів виконавчої влади, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Доведено, що економічний механізм державного регулювання СКС поєднує процеси соціального захисту населення та зростання ефективності її галузей.

Виходячи з вищевикладеного економічний механізм можемо розглядати як сукупність економічних методів та засобів таких, що спрямовані на розвиток СКС шляхом раціонального планування даного процесу та використання програмно-цільового методу.

У другому розділі «Сучасний стан державного регулювання розвитку соціально-культурної сфери» досліджено сучасний стан державного регулювання розвитку соціально-культурної сфери, розкрито організаційно-економічні аспекти державного регулювання цієї сфери, досліджено зарубіжний досвід регулювання СКС.

Підрозділ 2.1. «Організаційно-економічні аспекти державного регулювання соціально-культурної сфери». Зазначено що в рамках державного регулювання СКС важливо створити умови для колективного творчого, трудового та духовного піднесення людей, об'єднаних високоорганізованою спільною роботою. Потрібні кардинальні зміни буквально всіх сторін суспільного буття. Це означає, що в рамках модернізації економіки України, держава покликана направити свої зусилля на прискорене зростання інтелектуального потенціалу України, створення умов затребуваності результатів інтелектуальної праці в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Акцентовано увагу що одним з перших кроків у реформуванні СКС з боку держави повинно бути чітке законодавче закріплення принципів роботи некомерційних організацій. В Україні поки недосконалість правової системи дозволяє багатьом компаніям прикриватися назвою некомерційної організації і займатися діяльністю, далекою від надання соціально-культурних послуг.

СКС за своїми функціями тяжіє до некомерційного сектору. І якщо суспільство в якості основного орієнтира її діяльності встановить прибуток, то воно більше втратить, ніж придбає.

Зроблено висновок що особливу значимість в сучасних умовах набуває розробка і практична реалізація нових соціальних стандартів, що дозволить набагато підвищити життєвий рівень населення, забезпечити умови для всебічного розвитку особистості.

Державне державного регулювання СКС зобов'язане постійно розширювати застосований інструментарій, послідовно збільшувати ресурси, що направляються на вирішення проблем соціального характеру, істотно покращувати ефективність їх застосування, підвищувати соціальну та економічну результативність, здійснюваних в даній області заходів, ширше реалізовувати програмно-цільові методи управління, підвищувати якість соціального планування та програмування на основі єдиної загальнонаціональної соціально-культурної стратегії.

Підрозділ 2.2 «Зарубіжний досвід державного регулювання соціально- культурною сферою».

Акцентовано увагу що масштаби виконання державою технократичних функцій регулювання, фінансування, виробництва культурних благ розрізнялися в застосуванні до різних областей СКС, різним країнам і різних періодів часу. Вони визначалися цілями

соціальної та культурної політики, національною своєрідністю, рівнем розвитку демократичних засад, станом правового регулювання та економіки в країні.

Показано що у багатьох країнах світу основу фінансового СКС становить державне або бюджетне фінансування. В багатьох європейських країнах (Франція, Швеція, Фінляндія та ін.) обсяги бюджетного фінансування превалюють над коштами, які виділяються на культуру з інших джерел.

По-перше, державні фінанси можуть виділятися безпосередньо з бюджету і спрямовуватися на фінансове забезпечення організацій культури або підтримку певних культурних проєктів, а також окремих представників творчих професій.

В даний час в багатьох країнах поширена практика, при якій міністерства або департаменти культури безпосередньо виділяють кошти на фінансування організацій культури, що мають національне значення (Великобританія, Італія, Іспанія, Франція).

Зроблено висновок що:

- СКС є одним з найбільш важливих секторів сучасної держави, на фінансування якої виділяється більше 50% всіх витрат державних бюджетів індустріально розвинених країн;

- основними галузями СКС, що фінансуються державою, є: культура, охорона здоров'я, освіта; соціальне забезпечення; на рівні місцевих органів влади фінансуються початкова й середня освіта, охорона здоров'я, культура окремі соціальні програми в залежності від сформованих особливостей соціально-економічного розвитку;

- основними формами фінансування СКС на сучасному етапі є: державне бюджетне фінансування СКС;

- держава формує систему заходів фінансово-організаційного характеру для залучення приватного бізнесу в соціальну сферу на основі розширення податкових пільг, збільшення субсидій, розширення державного замовлення;

- податкова база формування доходів місцевих бюджетів розширюється, при одночасному зростанні частки фінансових ресурсів, що надходять до місцевих бюджетів через систему міжбюджетних відносин;

- держава прагне до розширення самостійності місцевих органів влади і управління з метою підвищення ефективності витрачання коштів, що виділяються і поліпшення врахування інтересів і потреб населення і регіонів у фінансуванні СКС.

У третьому розділі «Напрями удосконалення механізмів державного регулювання соціально-культурної сфери» сформульовано та розкрито основні напрями удосконалення механізмів державного регулювання СКС, розкрито сутнісний зміст стратегічного планування та прогнозування розвитку СКС.

Підрозділ 3.1 «Стратегічне планування і прогнозування розвитку соціально-культурної сфери».

Зазначено що фахівці у своїх роботах, присвячених підвищенню ефективності суб'єктів господарювання СКС, вказують, що стратегічне планування є невід'ємною складовою управління, однак загальноновизнаного сутнісного трактування даного управлінського процесу в даний момент не існує.

Показано що стратегічний план розвитку установ СКС розробляється на основі бачення їх діяльності, їх місії, цілей, основних правил і стратегічних пріоритетів розвитку. Стратегічне планування – особливий вид планової роботи по створенню

стратегічних документів, що передбачають висування середньострокових (від року до п'яти років) та довгострокові (понад п'ять років) цілей і вибір методів їх досягнення, що забезпечують ефективне функціонування організації в перспективі, швидку їх адаптацію до мінливих умов зовнішнього середовища. Стратегічне планування являє собою процес, що включає всі елементи планування. Під стратегією, таким чином, ми будемо розуміти створений в результаті планування документ у будь-якій формі.

Акцентовано увагу що стратегічне планування, має бути засноване на створенні та постійному функціонуванні механізму професійного наукового обґрунтування, формування та широкого громадського обговорення стратегії розвитку регіону.

Зроблено висновок що рамках стратегічного розвитку структурних складових СКС потрібно використовувати ті види прогностичних процедур, спрямованих на обґрунтування найбільш ймовірного комплексного розвитку галузевої складової СКС в перспективному (середньо-, довгостроковому) періоді часу, які сприяють раціональному розподілу та ефективному використанню трудових, матеріально-технічних, фінансових та інформаційних ресурсів у стратегічній орієнтації на досягнення оптимальних економічних результатів розвитку галузевих складових СКС, відповідних організаційно-економічних умов, що створюється під впливом факторів макро-, мікросередовищ в перспективному періодах часу.

Підрозділ 3.2 «Напрями удосконалення організаційного та економічного механізму державного регулювання соціально-культурної сфери»

Акцентовано увагу що саме перехід до змішаної економіки стимулював інтерес до відносно нової концепції управління проектами в СКС. Основу цієї концепції складає погляд на проект, як на зміну вихідного стану будь-якої системи, пов'язаний з витратою часу та коштів, що здійснюється за заздалегідь розробленими правилами в рамках бюджету і тимчасових обмежень. Ще одна важлива обставина, що сприяла становленню соціально-культурного проектування – поява класу нових складних завдань у сфері економіки культури, які не можуть бути вирішені традиційними, що склалися способами і методами.

Показано що на місцевому рівні процес формування соціально-культурної політики необхідно засновувати на принципах індивідуалізації територіального розвитку та демократичному механізмі формування культурних пріоритетів з опорою на тих соціально активних суб'єктів, які діють на даній території. Кожна територія повинна самостійно формулювати пріоритети культурного розвитку, виходячи з аналізу місцевих умов і проблем.

Напрямом подолання економічних, організаційних і соціальних проблем в СКС може стати створення посередницьких організаційних структур, що мають координуючий початок. За основу може бути прийнятий програмно-цільовий підхід і проектна технологія, як адаптивний механізм організацій СКС до сучасних економічних відносин. Найважливішим компонентом такого процесу є перехід від переважно адміністративних до економічних методів управління і керівництва на всіх рівнях.

Одним із шляхів досягнення поставлених цілей і завдань може стати створення Регіонального Центру програм і проектів у СКС у місті та області. Головна мета якого – координація діяльності всіх елементів СКС для задоволення економічних (фінансування проектів) і соціальних потреб населення (надання соціально-культурних послуг) у місті та області. Дослідження питання СКС підтвердили актуальність створення Регіонального Центру програм і проектів СКС.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі досліджено актуальне завдання щодо розробки теоретичних засад та обґрунтування напрямків практичної реалізації механізмів державного регулювання СКС, що дозволило сформулювати наступні теоретичні положення висновки і пропозиції:

1. Узагальнення науково-теоретичних підходів щодо державного регулювання СКС дало змогу визначити його основні завдання, принципи, функції, методи та форми, а також визначити, що СКС є сукупністю організацій і органів управління, що здійснюють виробництво, розподіл, організацію споживання послуг соціально-культурного та інформаційного призначення, забезпечуючи тим самим задоволення соціально-культурних та інформаційних потреб населення. Соціально-культурну сферу слід розуміти як підсистему суспільства, що виконує функцію відтворення соціальних суб'єктів шляхом включення їх в цілеспрямований процес соціально-культурної діяльності з освоєння і виробництва культурних цінностей у створених на даний момент умовах – як у вигляді суб'єктно-об'єктних відносин, так і матеріально-предметних форм.

2. Уточнення сутності, складових та змісту механізмів державного регулювання СКС дозволило їх визначити в наступному порядку:

– організаційний механізм – включає такі складові, як інституційне забезпечення яке представлено органами виконавчої влади, що здійснюють державне регулювання СКС; кадрове забезпечення – спрямовано на визначення потреби, залучення, розвитку та оновлення кваліфікованих кадрів в органах державної влади та місцевого самоврядування, що займаються питаннями регулювання СКС.

– економічний механізм – сукупність таких економічних методів та засобів, як стратегічне та індикативне планування, прогнозування, програмно-цільовий метод, державно-приватне партнерство, державні закупівлі, які спрямовані на розроблення і здійснення державної політики, виконання державних цілевих програм, та розвиток СКС;

3. Під час дослідження досвіду державного регулювання СКС закордоном були розглянуті такі країни як США, Німеччина, Швеція та Канада. З'ясовано, що СКС є одним з найбільш важливих секторів сучасної держави, на фінансування якої виділяється більше 50% всіх витрат державних бюджетів економічно розвинених країн; основними галузями СКС, що фінансуються державою, є: культура, охорона здоров'я, освіта; соціальне забезпечення; на рівні місцевих органів влади фінансуються початкова й середня освіта, охорона здоров'я, культура окремі соціальні програми в залежності від сформованих особливостей соціально-економічного розвитку.

4. Аналіз сучасного стану державного регулювання СКС в Україні, дав змогу виявити особливості організаційно-економічного забезпечення, а також ряд недоліків та протиріч. З'ясовано, що на державному рівні немає повного розуміння необхідних умов та механізмів формування ефективно функціонуючої СКС, не вивчено вплив структурних інноваційних зрушень на соціальні процеси в суспільстві. Проблеми методології управління СКС в умовах трансформації економіки нечасто входять у поле зору дослідників.

Визначено, що основним проблемами розвитку СКС в Україні є: загальне зменшення за останні об'єктів СКС, обсягів та асортименту надаваних населенню товарів і

послуг; істотна зміна галузевої структури СКС, яка не відображає реальної потреби населення.

5. Запропоновано шляхи вдосконалення та розвитку механізмів державного регулювання СКС: організаційного, шляхом приведення структури органів державної влади, що регулюють дані процеси, у відповідність з виконуваними функціями, та удосконалення кадрового забезпечення; економічного, шляхом спрямування сукупності економічних методів та засобів на формування умов для соціально-культурного розвитку як особистості так і суспільства в цілому, які в свою чергу істотно обумовлюють можливості сталого розвитку держави.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

Єрціян С. Г. Досвід Франції та Німеччини щодо державного регулювання розвитку соціально-культурної сфери./ С.Г. Єрціян, // Могилянські читання – 2019 : Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні : глобальний, національний та регіональний аспекти : XXII Всеукр. наук.-метод. конф. : тези доповідей. Публічне управління в Україні в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів, Миколаїв, 11–16 листоп. 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – 157-159 с.

Анотація

Єрціян Сона Геворківна «Державне регулювання розвитку соціально-культурної сфери в Україні» - на правах рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили – Миколаїв, 2019 рік.

Перетворення системи державного і суспільного устрою України в XXI ст. супроводжується змінами, що відбуваються не тільки в правовій і економічній сферах, а й у соціальній та культурній. Це призвело до зростання динамізму розвитку суспільства і, як наслідок, до появи та загострення низки соціально-економічних проблем, вирішення яких безпосередньо залежить від вивчення і осмислення державного регулювання соціально-культурної сфери.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є науково-теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання соціально-культурної сфери.

Досягнення зазначеної мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- узагальнити науково-теоретичні підходи щодо державного регулювання соціально-культурної сфери;
- уточнити сутність, складові та зміст механізмів державного регулювання соціально-культурної сфери;
- проаналізувати зарубіжний досвід державного регулювання соціально-культурної сфери в контексті його застосування в Україні;
- з'ясувати особливості організаційного та економічного забезпечення державного регулювання соціально-культурної сфери в Україні;
- запропонувати шляхи вдосконалення організаційного та економічного механізмів державного регулювання соціально-культурної сфери;

Об'єктом дослідження є державне регулювання соціально-культурної сфери.

Предмет дослідження є соціально-культурна сфера в Україні та механізми її реалізації.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу й синтезу при дослідженні наукових засад державного регулювання соціально-культурної сфери; логічний, діалектичний, метод узагальнення, комплексного і системного підходів – для вдосконалення понятійного апарату дослідження; порівняння та узагальнення – при дослідженні особливостей державного регулювання соціально-культурної сфери та визначення проблем організаційно-інституційного забезпечення та визначення ефективності державного регулювання соціально-культурної сфери; абстрактно-логічний метод – для теоретичного узагальнення й формулювання висновків та пропозиції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в роботі обґрунтовані теоретичні основи і концептуальні підходи до вдосконалення державного регулювання соціально-культурної сфери.

вперше:

– теоретично обґрунтовано державне регулювання розвитку соціально-культурної сфери, з метою підвищення рівня життя населення та створення умов для сталого розвитку держави, через надання якісних соціально-культурних послуг;

удосконалено:

- функціонування організаційного механізму державного регулювання соціально-культурної сфери, шляхом приведення структури органів державної влади, що регулюють дані процеси, у відповідність з виконуваними функціями та економічного механізму шляхом спрямування різних економічних методів та засобів, таких як стратегічне прогнозування, державно-приватне партнерство, державні закупівлі, які спрямовані на розвиток соціально-культурної сфери;

дістало подальшого розвитку:

– напрями застосування світового досвіду державного регулювання соціально-культурної сфери в Україні, який передбачає реформування законодавчого забезпечення державної соціально-культурної політики.

Ключові слова: соціально-культурна сфера, державне регулювання, органи державної влади.

Summary

Sona Yeritsyan «State regulation of the development of socio-cultural sphere in Ukraine» - on the rights of the manuscript. Master's work for the degree of «Master». Black Sea National University named after Petro Mohyla - Nikolaev, 2019.

Transformation of the system of state and social system of Ukraine in the XXI century. it is accompanied by changes occurring not only in the legal and economic spheres, but also in the social and cultural ones. This has led to an increase in the dynamism of social development and, as a consequence, to the emergence and exacerbation of a number of socio-economic problems, the solution of which depends directly on the study and understanding of state regulation of the socio-cultural sphere.

Aim and objectives of the study. The purpose of the master's thesis is the scientific-theoretical substantiation and development of practical recommendations for improving the state

regulation of the socio-cultural sphere.

Achieving this goal necessitated the following tasks:

- to generalize the scientific-theoretical approaches to the state regulation of the socio-cultural sphere;

- to clarify the essence, components and content of mechanisms of state regulation of the socio-cultural sphere;

- to analyze foreign experience of state regulation of socio-cultural sphere in the context of its application in Ukraine;

- to find out the peculiarities of organizational and economic support of state regulation of socio-cultural sphere in Ukraine;

- to propose ways of improving the organizational and economic mechanisms of state regulation of the socio-cultural sphere;

The object of the study is the state regulation of the socio-cultural sphere.

The subject of the study is the socio-cultural sphere in Ukraine and the mechanisms for its implementation.

Research methods. For the fulfillment of the tasks of the research, general and special methods were used: analysis and synthesis in the study of the scientific bases of state regulation of the socio-cultural sphere; logical, dialectical, method of generalization, complex and systematic approaches - to improve the conceptual apparatus of research; comparisons and generalizations - when studying the peculiarities of state regulation of socio-cultural sphere and determination of problems of organizational and institutional support and determination of the effectiveness of state regulation of socio-cultural sphere; abstract-logical method - for theoretical generalization and formulation of conclusions and proposals.

The scientific novelty of the study is that in the work of substantiation the theoretical foundations and conceptual approaches to the improvement of state regulation of the socio-cultural sphere.

for the first time:

- theoretically substantiated state regulation of the development of socio-cultural sphere, with the aim of improving the standard of living of the population and creating conditions for sustainable development of the state, by providing quality socio-cultural services;

improved:

- functioning of the organizational mechanism of state regulation of the socio-cultural sphere, by bringing the structure of state bodies governing these processes in accordance with the functions performed and the economic mechanism by directing various economic methods and means, such as strategic forecasting, public-private partnership, public procurement aimed at the development of socio-cultural sphere;

has been further developed:

- directions of application of world experience of state regulation of socio-cultural sphere in Ukraine, which envisages reforming of legislative support of state socio-cultural policy.

Keywords: socio-cultural sphere, state regulation, public authorities.